

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Uredništvo je v Sečninskih ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemnik:

za
celo leto naprej 26 K.—h
pol leta „ 13 „—
četrt „ 6 „50 „
mesec „ 2 „30 „

V upravnishvu prejemnik:

za
celo leto naprej 20 K.—h
pol leta „ 10 „—
četrt „ 5 „—
mesec „ 1 „70 „

Za pošiljanje na doma
20 h na mesec.

Štev. 7.

V Ljubljani, v petek 10. januarja 1902.

Letnik XXX.

Zeljate glave.

(Izpred sodišča.)

V vipavsko-idrijskem okraju so vroča tla. Mnogim liberalcem — seveda nejuristom — je ondi »Narod« evangelij, po katerem uravnava svoje korake. Kako so se veselili liberalci, ko so nedavno brili v »Narodu« poročilo, iz katerega so sklepali po obliki, katero je dobilo v »Narodovem« uredništvu, da tiste v »Narodu« tolikokrat proglašene konfiskacije redovniškega premoženja niso več daleč! In ljubljanski liberalci so takrat s posebnim naglasom imenovali ime idrijskega sodnega adjunkta, bivšega dr. Tavčarjevega koncipijenta, Zupančiča. Tako govorjenje si takrat lahko čul, kjerkoli je bila zbrana liberalna družba.

Zadeva, radi katere so se Malo v rholvi znanci tako razvneli in razveselili, je bila naslednja: Edeninsedemdesetletni kapucinski brat Valentin Beč iz samostana v sv. Križu je 9. novembra l. l. okolu Črnega Vrha pobiral od hiše do hiše zeljnate glave. Ustavil ga je orožnik Smrekar. Orožnik je brata vprašal »za dovoljenje«. Brat je pokazal spričevalo svojega samostanskega prednika iz sv. Križa, ki mu nalaga dolžnost pobirati za samostan zeljnate glave. Brat je sledil temu ukazu gvardijanovemu in je, kakor vsako leto, tudi lani pobiral zeljnate glave v idrijskem okraju. Bratu so na to okolu 200 nabranih zeljnatih glav odvzeli in prodali. Brat je mislil, da mu za nabiranje ni treba imeti dovoljenja politične oblasti, ker je vsako leto nemoten pobiral na podlagi pismenega poverila od strani svojega predstojništva milodare za svoj samostan, kakor delajo sploh frančiškani in kapucini.

Skoro nato je kapucinski brat Valentin Beč stal pred idrijskim sodiščem in pred sodnikom Zupančičem obtožen — beračenja, po zakonu zoper vagabondažo. Pri dotični obravnavi je gvardijan Karol Kemperle izjavil, da obstoji samostan že od l. 1637 in da so se vedno na ta

način nabirali milodari za samostan. Skliceval se je na ta prastari običaj, ki ga državne oblasti doslej niso preganjale, in opozarjal na dejstvo, da so kapucinski samostani kot beraški samostani od države pripoznani in da država celo dovoljuje, da se kapucini — duhovniki posvečujejo na titulus paupertatis.

Sodba pri idrijski sodnji se je glasila:

Kapucinski brat Valentin Beč se radi beračenja obsodi v 24 urni zapor.

Včeraj se je vršila vsključna obravnavna pri deželni sodnji ljubljanski. Predsedoval je sodišču dež. sod. svetnik Schneditz, votantje pa so bili svetniki Wenger, Vedernjak in Travnar. Drž. pravdnik: g. Trenz.

G. dr. Brejc, ki je zagovarjal brata Valentina, je dokazoval, da obsodba ni v zakonu utemeljena. Če bi zakon o beračenju mislil tudi na kapucinske in sploh na beraške redove, bi s kako besedo to gotovo označil. Ko je vlada predložila dotični zakon državnim zbornicim, izdala je običajni »Motivenbericht«, toda v tem poročilu tudi ni nobene besede, iz koje bi se dalo sklepati, da so beraški redovi kakorkoli tangirani po tem zakonu. V Avstriji je precej takih redov, in vendar se pri dotični razpravi v drž. zboru ni nihče oglašil, da bi zahteval tudi uvrstitve kapucinskega reda pod določbe tega zakona. Jasnno je, da zakon niti najmanj ne misli na beraške redove. In tudi vsa dosedanja praksa govori proti temu nazoru.

Usmiljeni bratje tudi nabirajo milodare, in vendar nobeden izmed njih še ni stal radi tega pred sodiščem. In vendar gredo nabirat milodare na slepo srečo, ne da bi vedeli, pri kom bodo kaj dobili, ali kdo ima zanje kaj pripravljenega. Tudi ti se ne smejo subsumirati pod določbo tega kaz. zakona.

V nekem slučaju, ki se je tudi pripetil na Kranjskem, je najvišji sodni dvor spoznal, da nabiranje milodarov v javne na-

mene ne spada pod zakon zoper vlačugarstvo in beračenje. Vprašati moramo tedaj, če je kapucinske samostane prištevati javnim napravam, ki služijo javnemu blagru in izvršujejo javne ali vsaj quasi-javne funkcije. To vprašanje je potrđiti. Vsak kapucinski samostan ima javno vernemu občinstvu pristopno cerkev, v kateri opravljajo redovniki cerkvena opravila, sv. maše, propovedi, sv. izpovedi, in znano je, da pridejo opravljat zlasti izpoved h kapucinom ljudje celo iz oddaljenih krajev. Kapucini hodijo drugim duhovnikom pomagat pri dušnem pastirstvu, in država, ki upravlja verski zaklad, to dovoljuje, ker s tem kapucini prevzamejo nase del bremena, ki bi sicer zadel državo. Znano je, da mnogi kapucini delajo kot kateheti na javnih ljudskih šolah. Država jim pripozna te sposobnosti, in jih porablja za izvrševanje javnih funkcij. Preskrbljevanje ubožcev in sploh dela kršč. usmiljenosti tudi spadajo v delokrog kapucinskega reda, in znano je, da mnogi ubožci na kapucinskih portah dobivajo svojo hrano, in s tem kapucini jemljejo nase vsaj en del preskrbljevanja teh ubožcev, za koje bi sicer morali ali sploh ali pa vsaj v obilnejši meri skrbeti drugi faktorji. Ni torej dvoma, da spadajo kapucinski samostani med one naprave, ki služijo javnosti v korist.

Sicer pa je tudi upravno sodišče že l. 1885 ob neki slični zadevi razsodilo, »dass freiwillige Sammlungen in der katholischen Kirche zur Besserung der Einkünfte der Geistlichen jenen rein inneren kirchlichen Angelegenheiten beigezählt werden müssen, deren Ordnung und Verwaltung ihren (der Kirche) Organen selbständig zusteht und bei welchen, insoweit ein Streit über die Verpflichtung zur Leistung nicht besteht, eine staatliche Ingerenz nicht platzgreifen kann«.

Istotako je tudi najvišje sodišče odločilo, da pod označeni zakon ne spadajo tudi takozvani »Bettelmuzikantje«. In sedaj vprašam, ali kapucini za to, kar dobe, ne dajo tudi mnogo duševne tolažbe? V tem obstoji nekak duševni ekvivalent za tiste mile da-

rove, ki jim jih prostovoljno podarjajo verniki. — Sicer pa, če bi bilo potrebno, naj se poizveduje, in zvedelo se bo, da so vsi tisti ljudje, pri katerih se je oglašil brat Valentin, imeli že prej pripravljene samostanu namenjene darove, brat se je torej pravzaprav le oglašil pri dobrotnikih, ki so že nanj čakali.

G. zagovornik je dalje povdarjal, da je brata Valentina oprostiti tudi še iz drugih ozirov. On je darove nabiral vsled izrecnega ukaza svojega samostanskega predstojnika pod redovno pokorščino; nahajal se je torej v takem duševnem položaju, da se sme reči, da je ravnal v nepremagljivi sili, katera kaznjivost izključuje. Tudi ni mogel misliti ali vedeti, da je sedaj postalo kaznjivo dejanje, koje je že na desetletja mirno in neovirano izvrševal, dasi zadevni zakon obstoji že od l. 1885. Torej tudi po svojem stanu ni mogel uvideti kaznjivosti svojega dejanja.

Zagovornik torej predlaga, da naj se iz vseh teh ozirov obtoženi brat Valentin oprosti.

Po zagovoru g. dr. Brejca dvignil se je drž. pravdnik, ki je strinjajoč se z zagovornikom predlagal, da naj se obtoženca — oprosti. Nato je sodni dvor izrekel oprostilno razsodbo, povdarjajoč, da je kapucinske samostane smatrati javnim napravam, vsled česar se nabiranje milih darov zanje ne da podrežati določbam zakona zoper beračenje.

Brat Valentin Beč torej ne bo sedel, četudi marsikateremu liberalcu in posebno liberalnemu županu v Črnem vrhu — ne bo prav. Bavili pa smo se s tem slučajem obsirneje raditega, ker je vprašanje, za koje se je tu šlo, eksistenčne važnosti za vse mendikantske redove, in pa ker nam ta slučaj jasno kaže — v kakih razmerah da živimo. Pravnega prepričanja kakega sodnika ne kritikujemo, toda da se najdejo ljudje, ki starega kapucina radi nabiranja — zeljnatih glav tirajo pred sodišče, to je mogoče samo še v — »napredni« Kranjski. »Po njihovih delih jih boste spoznali...«

LISTEK.

Prvikrat z očetom k zornici.

Srbski spisal Lazar K. Lazarević. -- Poslovenil Darinko.

(Dalje.)

Ko se prebudim, je bilo solnce že visoko na nebu. Čutil sem se strašno trudnega in praznega, ali nisem mogel več zapreti oči. Vstanem.

Vse je nekako svečano pa tožno. Zunaj je mirno, svež zrak prihaja skozi odprto okno, a pred podobo trepeče še plamen v lestencu. Moja mati in sestra sta blede kot krpi, oči so jima vlažne, lica kakor iz voska, lomita prste, hodita po prstih in ne govorita ničesar, le tu pa tam šepčeta kake po-božne besede. Niti zajutrka nam ne prinese, ne vprašata nas, smo li lačni, niti v šolo me ne pošlje mati!

»Kaj pomeni to?« sem se vprašal. »Jeli mrlič v naši hiši, ali se je morda vrnil moj pokojni stric ter ga morajo pokopati na novo?«

Tu se stresem, ko se spomnim, kaj je bilo sinoči, in mehanično vzkliknem: »Bog, ti znaš, kaj je z očetom!«, in zopet: »Bog, ubij vendar tistega Zelenbača!«

Ne misleč ničesar, se oblečem in grem iz sobe. In nehote stopim k vratom velike sobe, ali takoj se ustavim, ko začutim, kako me mati zgrabi za roko.

Obrnem se, ali ona mi ne reče ničesar, le prst položi na usta, privede me do hišnih vrat ter me pusti. Ona se vrne nazaj v sobo, a jaz se ustavim pri vratih. Gledam za njo, ne znam, kaj naj mislim?

Na to se zopet priplazim do velike sobe ter pokukam skozi ključavnico.

Gledam.

Miza je postavljena sredi sobe. Okoli nje so stolice, dve ali tri so prevržene. Po tleh leže raztresene karte, ožgane in neožgane smodke, ena razbita čaša za kavo, a izpod neke karte gleda dukat. Prt na mizi je povlečen skoro do polovice na eno stran. Po njem so razvržene karte, prevrnjene čaše, polno otrinkov in tobakovega pepela. Tudi nekoliko praznih krožnikov je tam; le na enem je tobak iztresen iz lule. Strije prazni svečniki; na enem tli še debeli papir, s katerim je bila ovita sveča, in črn dim se mirno vzdiguje kvišku in se prijemlje stropa.

Na stolici za mizo, s hrbtom obrnjen proti vratom, sedi moj oče. Roki je do laktov naslonil na mizo, a na roki je legel s čelom, pa se ne gane.

Gledal sem ga dolgo, a on se ni niti premaknil. Opazil sem celo dviganje in napanjanje lakotnic. Čudno in mračno sem nekaj premišljeval. Zdelo se mi je na primer — a ne znam prav za prav zakaj? — da je on mrtev, pa sem se čudil, kako da diše mrlič. Potem se mi je zdelo, da je njegova močna roka iz debelega papirja, da ne more več udariti z njo.

Bog zna, do kdaj bi jaz tako zrl, da se me zopet ne dotakne materina roka. Ničesar mi ne reče, le z onimi blagimi očmi mi pokaže skozi vrata.

Jaz se — ne znam, zakaj? — naenkrat odkrijem, ji poljubim roko ter grem ven na prosto.

Tisti dan je bila sobota.

Ko pridem na ulico, je hodilo ljudstvo kakor navadno. Vsaki je šel za svojim poslom in opravkom. Močni kmetje so prinesli različne stvari na trg. Trgovci pregledujejo blago v vrečah in tipljejo jagnjeta. Pandur Novak se dere in odreduje, kam mora kdo peljati svoj voz. Otroci kradejo črešnje. Pisar Šreten hodi z bobnom po mestu in razglasuje, da se zabranjuje puščati svinje po ulicah. Trivko potegne jagnje iz žarjave ter kriči: »Le sem, le sem, dokler je vroče!« Pijani Joza svira v neki gostilni.

»A zakaj je zaprta vaša prodajalnica?« vpraša me krznar Ignjat, ki gre mimo v tistem trenutku.

»Tako!« rečem.

»Da le ni Mitar bolan?«

»Ni ne!« odgovorim.

»Odšel je najbrž kam?«

»V vas,« se odrežem ter pobegnem na dvorišče.

Ali glej, za tem dva takozvana »devera«, t. j. moja sošolca, katera je poslal gospod, da poizvesta, zakaj da nisem prišel v šolo.

Sedaj se še le spomnim, da bi moral iti v šolo. Vzajem knjige in kos kruha in gledam mater in »devera«.

»Recite, otroci, gospodu, da Miša ni mogel priti prej, imel je delo.«

Materi poljubim roko in grem v šolo.

Oh, tista roka! Da bi se je mogel naljubiti, ko ona spi, ko me ne vidi!

Kaj se je zgodilo v naši hiši med tem časom, ko sem bil v šoli, ne vem. Ali prav za prav vem, ker ko sem se vrnil iz šole, našel sem vse tako, kakor sem pustil. Moja mati in sestra sedita z rokama v krilu; niti kosilo se ne kuha; pred veliko sobo hodijo le po prstih ter vzdihujejo — ravno tako, kakor takrat, ko mi je umrl stric!

(Dalje prih.)

Iz budgetnega odseka.

Budgetni odsek, ki bo imel razen ponedeljka vsak dan sejo, in sicer ob sobotah od 10. do 2. ure, ostale dni pa dopoldne in popoldne, je prišel včeraj razpravo o proračunu za poljedelsko ministerstvo. Posamni govorniki so razpravljali večinoma le o lokalnih zadevah in samo poljedelski minister baron Giovanelli je podal splošen pregled načrtov in naprav, ki jih namerava izvesti vlada v bližnji bodočnosti.

Posl. Robič je izražal željo, naj se definitivno nastavijo vinogradniški nadzorniki, posebno na Stajerskem, in naj se vstavi v proračun večje postavke za brezobrestna posojila v svrhu obnove opustošenih vinogradov. Pozival je tudi vlado, naj izdatneje podpira vinogradništvo na Stajerskem.

Minister Giovanelli je mej drugim priznaval, da je poljedelskemu ministerstvu na razpolago res skromno denarno sredstvo, ter izjavil, da bo v prihodnjem letu zahteval v podporo poljedelstva večjih svot.

Omenjal je nadalje uravnave pesnice. Dela v gornjem delu so se že pričela, priprave za dela v spodnjem delu so pa že izgotovljene. Dalje je minister naznanil, da bo vlada predložila načrt zakona v zadevi uravnave vprašanja o umetnem vinu in o zatiranju trtne uši. Izdelal bo tudi obširno poročilo o vprašanju glede pomanjkanja poljedelskih delavcev, ter storil, kar koli bo mogoče, da se ustreže izraženim željam glede olajšav pri izvrševanju vojaške dolžnosti.

Za Steinwenderom in dr. Der Schatto je govoril poslanec Povše. Govornik je prosil podporo za deželno Kranjsko v svrhu ustanovitve melioracijskega urada ter za pomnožitev osebja pri deželni komisiji za agrarske operacije, da se more hitreje izvesti delitev skupnih zemljišč, kar bi bilo velike gospodarske važnosti.

Poslanec Menger se je pritoževal proti velikemu številu uradnikov, ki pa premalo store, poslanec Lemisch pa je priporočal vladi, naj se bolje ozira na želje zastopnikov kmečkega naroda.

Pri glasovanju je bilo sprejeto to poglavje brez premembe. Glavnim poročevalcem je izvoljen poslanec Kathrein.

Grof Bülow o trozvezi.

V prvi seji pruskega deželnega zbora je pri razgovoru o zunanji politiki in razmerah mej Nemčijo in sosednjimi državami posegel v besedo tudi državni kancler grof Bülow, ter, kakor smo včeraj omenili, govoril tudi o trozvezi.

Rekel je govornik mej drugim: Eden predgovornikov, grof Udo Stolberg, je po pravici naglašal, da je vedno več ljudi, ki vroče žele, da se trozveza čim preje pokoplje. No, takih ljudij je bilo vedno dovolj, toda trozveza se še vedno prav dobro počuti. Mislim in upam, da se ji bo godilo ravno tako, kakor osebam, ki jih ljudje vsak dan proglašajo mrtvim in potem se le prav dolgo žive. Sploh gotovi krogi največkrat nimajo pravega pojma o ustrojstvu in naravi trozveze. Trozveza ni pridobitna marveč zavarovalna družba, ni ofenzivna, marveč defenzivna in ji je mir prvi in zadnji namen. Trozveza ne temelji na kaki umetni kombinaciji. Zgodovinsko rečeno, je trozveza nekaka sprava med narodnimi pridobitvami, izhajajočimi iz bojev v 60. in 70. letih, in onimi načeli stabilnosti, ki na podlagi dunajskih dogovorov zagotavljajo Evropi že polstoletni mir. Trozveza veže preteklost s sedanostjo in zagotavlja bodočnost. Ta zveza pa ob enem tudi ne izključuje dobrih razmer udeležnikov napram drugim državam in iz tega razloga nikakor ne bi bilo pravilno, če bi se tudi le neznamen del nemškega časopisja razburjal povodom italijansko-francoskega zblizanja. V srednjem zakonu se soproj ne sme takoj razburiti, če njegova boljša polovica enkrat zapleše s kakim drugim; glavna stvar je, da mu ne uide; ušla mu pa gotovo ne bo, če se pri njem najbolje počuti. Trozveza ne nalaga svojim udeležnikom prav nikakih neprijetnih dolžnosti, posebno pa ne sili nobenega, da bi moral imeti gotovo število vojske ali vojnih ladij. Vsak del sme po

svoji previdnosti zmanjšati svojo vojno moč, kedar in kakor hoče. Da, reči smem, da bi ta ali oni del trozveze moral znatno pomnožiti izdatke za vojne namene, ko bi ne bil član tako močne skupine. Italijansko-francoski dogovori o gotovih srednjemorskih vprašanjih prav nič ne nasprotujejo trozvezi.

Razmere izza Bismarckove in Andrassyjeve dobe, ko se je osnovala prva podlaga trozvezi, so se danes znatno izpremenile. Dandanes preprega politika vse velesile na svetu. Kar poznamo zgodovino, še ni bilo hkratu toliko mogočnih držav. Iz tega se je pa razvil zistem protitežja, ki kolikor toliko, akoravno brez vsakega posebnega dogovora, jamči za svetovni mir. Niti ene velesile ni danes v Evropi, ki ne bi, ko bi bila zapletena v vojsko, resno vprašala, kaj se godi za njenim hrbtom. Povsodi pa vendar ne moremo imeti oči... Vsak, kdor našo politiko pozna, ve, da smo popolnoma mirne narave. Za nas morda trozveza ni več absolutna potreba, vendar pa v obilni meri zagotavlja mir in status quo.

Izjave o južno-afriški vojski.

Angleški kolonialni minister Chamberlain je te dni zopet čutil potrebo, da da duška svojim čutilom proti Burom. Govoril je ta mož v Birminghamu in z vso silo zagovarjal imperializem. Rekel je, da so Angleži najbolj liberalen (!) narod, kar jih je kdaj videl svet, obenem pa tudi najbolj sovraženi narod. Drugi narodi nas zavidajo (?), istodobno pa sramote na najbolj žaljiv in škandalozen način. Z največjim veseljem zasledimo vse, kar bi nam pripomoglo do naglega propada. Seveda bi se grozno motil, kdor bi mislil, da vladajo taka čustva le radi sedanje slabe vlade in posebno radi slabega kolonialnega ministra, (tako se naziva sam Chamberlain) kajti enak (?) položaj je vladal tudi za prejšnjih vlad. Angleškega naroda dolžnost je, da računa sam s seboj v sijajni osamljenosti in da računa samo na podporo krvnih sorodnikov v Avstraliji, Kanadi in drugih kolonijah. Govornik sicer obžaluje (!) vojsko, a jo vendar z vsemi grozotami stavi pred nevedno kaptulacijo. Vsaka še tolika žrtev je Chamberlainu ljubša, kakor pa da bi Anglija izgubila zaupanje sorodnih narodov, ki bi jeli proti njej konkurirati in ji odrekli nepokorščino. — Te se kajpada Angleži upravičeno najbolj boje.

Drug tak govor je imel poštni minister Londondery v Chesteru. O burski neodvisnosti mož ne more prav nič slišati. Porazi, ki jih semertje povzročajo Buri angleškemu orožju, so dokaz, da izvajajo Buri skrajne poskuse, toda najnovejši zistem strelcni jih bo kmalu ugnal v kot. — Tako govori seveda le mož, ki zajema poročila z bojišča samo iz Kitchenerjevega vira.

Kako vse drugače pa je govoril bivši kandidat za predsednikovo mesto v severo-ameriških zveznih državah, Bryan! Na nekem shodu v Clevelandu v Ohio je govoril o Burih. Visoki vojni stroški, pravi, bodo dali Angležem nauk, ki ga nikdar več ne pozabijo. Govoreč o burski vztrajnosti in neustrašenosti jim je nujno svetoval, naj nadaljujejo boj, dokler ne dospe do svojega cilja. Izjavil je konečno, da je velika sramota za vlado zveznih držav, da še sedaj niso oddale izjave v prilog Burom. — Pod vtisom tega govora se je znatno pomnožilo število burskih somišljenikov v Ameriki.

Dopisi.

Dunaj, 7. januarja. (Poročilo o 13. občnem zboru podporn. društva za slov. visokošolce na Dunaju.)

Letošnji občni zbor se je posebno odlikoval s tem, da je bil izredno dobro obiskan. To dokazuje, koliko važnosti pripisujejo na Dunaju bivajoči Slovenci temu društvu. Po pozdravu g. predsednika Pukla poročala sta gg. tajnik dr. Vidic in blagajnik dr. Kl. Seshun o delovanju društva. Dr. Vidic je povdarjal, da je društvo napredovalo, da je podpiralo več revnih dijakov kot druga leta, da se je glavica pomnožila, v tem pa je nazadovalo, da je prejelo manj podpor kot preteklo leto. Glavnica pa se je izvenredno pomnožila. Pristopil je društvu kot ustanovnik znani tržaški slovenski mecen gosp. Fr. Kalister s 5000 K z izrecnim določilom, da se ta svota kot glavica naloži ter da se porabijo vsako leto samo obresti. Kot usta-

novnik pristopil je tudi g. Janez Mlaker, hišni posestnik na Dunaju, s 100 K. Slavno deložno zbor kranjski je tudi letos društvu podaril 400 K. Obroke za društveno glavico (ustanovnino) pa so plačali g. drž. poslanec in dvorni svetnik dr. Fr. Ploj, ces. svetnik Ivan Murnik in g. nadrevident Ivan Luzar. Med nabiranci se je odlikoval g. drž. posl. Vilj. Pfeifer, ki že 10. leto nabira darove za društvo. Darove za društvo sta nabirala tudi g. drž. posl. Ivan Plantan in dr. Eduard Volčič, c. kr. sodni tajnik v Novem mestu. Število slovenskih posojilnic, ki so poslale darila za društvo, se je pomnožilo, na delu teh stoji hranilno in posojil. društvo v Ptuj s 1350 kronami. Odbor je prodal 3 delnice »Narodnega doma« v Novem mestu »Glasbeni matici« istotam za primerno ugodno kupnino

Iz poročila g. blagajnika je povzeti: Društvena glavica se je letos pomnožila za 5180 K, tako da znaša letos 16.836 K 44 v. Razpoložne glavice je l. 1900 ostalo 2188 K 76 v. Prispevki rednih udov, podpornikov in dobrotnikov so to leto znašali 3867 K 19 v, obresti pa 720 K 90 v. vrnene podpore 70 K, skupaj znaša razpoložna glavica 6846 K 75 v. Iz te svote so se pokrili stroški: a) podpore 4363 K, b) upravni stroški 205 K 6 v, c) pristojbine in provizije poštne hranilnice 7 K 75 v, skupaj 4575 K 81 v, tako da je ostalo razpoložnine 2268 K 99 v. Društveno premoženje znaša ob sklepu letnega računa 19.105 K 43 v. Podpirancev je bilo 77 in sicer: 38 juristov, 21 filozofov, 8 medicincev, 4 tehniki, 2 agronomi, 1 akad. slikar, 1 akad. kipar, 1 slušatelj eksportne akademije, 1 tehnolog. Po deželah je bilo: Iz Kranjske 48, iz Stajerske 18, iz Primorja 8, iz Koroške 3.

V imenu preglednikov poroča g. sodni nadsvetnik Bogdan Trnovec, da so gg. pregledovalci spise in društveno blagajno našli v uzornem redu. Za izvenredni trud izreče zbor društvu blagajniku g. dr. Seshunu enoglasno zahvalo.

Predsednik g. Pukl poroča o enoglasnem odborovem sklepu, da se g. Fr. Kalister za velikodušno darilo in g. Vilj. Pfeifer, drž. posl., ki že 10. leto nabira darila za društvo imenujeta častnima udoma. To bodi zasluženima možema v trajno zahvalo društva in podpirancev, drugim pa v posnemanje. Zbor je temu predlogu navdušeno pritrdil. Posebno zahvalo je izrekel zbor slovenskemu častnikarstvu, osobito: »Slovenec«, »Sloven. Narodu«, »Edinosti«, »Domovini«, »Südr. Presse«, »Novicam«, »Dolenjskim Novicam«, »Soči«, »Goricam«, »Ljublj. Zvonu«, »Zori« in dr. Tem je pripisovati, da s svojimi noticami o društvu mnogo pripomorejo, da zanimanje in darežljivost pri obilnih narodnih davkih ni ugasnila.

Književnost in umetnost. Velik koncert mojstra Emanuela Ondrička.

v Ljubljani bo v nedeljo, dne 12. t. m. popoldne ob 5. uri v zgornji veliki dvorani »Narodnega doma« (ne v soboto, 11. t. m., kakor je na plakatih prvotno naznanjeno). Emanuel Ondriček je najmlajši brat mojstra Frana Ondrička in kljub svoji mladosti, star je še le 19 let, velik mojster in umetnik, ki postaja tekmeček velikega Kubelika. Povsodi, kjer je do sedaj mladi Ondriček nastopil, ne morejo prehvaliti njegove čudovite tehnike, njegov globok čut in temperament, pristrčno pojoč vijolinski ton ter mojstersko razumevanje skladb. Povsodi je dosegel fenomenalen in slaven vspeh ter burne ovacije. On je resnično umetnik najboljše vrste, dasi je eden najmlajših, ki stopa zmagonosno v umetnostni svet. Lani je začel koncertovati. Nastopil je v koncertu pred ruskim carom Nikolajem s tolikim vspehom, da mu je car podelil visok red Marije Feodorovne. V mesecih januariju in februariju letošnjega leta koncertoval bo prvokrat v mestih: Zagrebu, Dubrovniku, Spljetu, Mostaru, Sarajevu, Belgradu (pred kraljem Aleksandrom), v Zofiji, Plovidvu, v Bukarestu, Carigradu, v Budapešti, na Dunaju itd. To je njegovo prvo veliko potovanje. Pri koncertu bo sodeloval klavirski virtuoz Charles Veyrych, ki je bil učencem Pariškega konservatorija in učencem slavnega Stavenhagen. Koncert bo poseben umetniški užitek za Ljubljano. Vstopnice se dobivajo v Šeškarkovi trafiki in trgovini g. Lozarja. Priporočamo občinstvu, da obišče koncert mladega mojstra Emanuela Ondrička.

Izpred sodišča.

Značilna pravda. Včeraj se je vršila v Rudolfovem pri okrajnem sodišču glavna razprava proti č. g. Nikolaju Stazinskemu, župnemu upravitelju na Catežu pod Zaplazom, radi hudodelstva razžaljenja člana cesarske inšpe in pregreška po § 303 k. z. (razžaljenja cerkve). Očitalo se je Stazinskemu, da je raz lece razžalil cesarja Jožefa II. in pa dunajsko vlado, ter s tem učinil označeno hudodelstvo odnosno pregrešek. Obtožbo je vložil in zastopal drž. pravdn. namestnik Kessler,

obtoženca pa zagovarjal dr. Šusteršič. Obtožnica je bil po dolgotrajni razpravi popolnoma oproščen. Razprava je doznala popolnoneseničnost obdolžitve proti gosp. Stazinskemu. Ker je ta pravda značilna za to, kako morejo dandanes nastati najkruतेjše obdolžitve proti u zornemu duhovniku, zato bomo jutri o tej obravnavi obširneje poročali.

»Ta smrkov Janez«. Anton Brglez, posestnik na Illovi, je imel nedavno neko pravdo, h kateri je bil pozvan tudi posestnik Janez Mahorčič, da priča proti njemu. Brglez je Mahorčiču, ko sta s pričami čakala razprave, dejal, da je »ta smrkov Janez«, in je na vprašanje Mahorčičevo »Ali me poznaš, kdo sem« odgovoril: »Ti si ta smrkov Johane«. Mahorčič je Brgleza tožil in Brglez je bil obsojen na 10 K globe. Brglez se je proti obsodbi pritožil na deželno sodišče, češ, da je »smrkov Janez« vulgarno hišno ime pri Mahorčiču. Mahorčič je to zanikal, češ, da mu »ta smrkov Janez« pravijo ljudje le takrat, kadar ga strašno hočejo razjeziti. Včeraj je dež. sodišče Brglezov vsklic zavrnilo in Brglez bo moral plačati še dva advokata. svojega zastopnika dr. Hudnika in dr. Furlana, ki je zmagovito dokazal, da Mahorčič ni »ta smrkov Janez« in da je Brglez kazni vreden že radi tega, ker je te dni se Mahorčiču v Židovski ulici odkril s pozdravom: »Dober dan gospod ta smrkov Janez«.

Terezija Železnik, 31 letna čevljarjeva žena, ki ima kakor trdi priča stražnik Pintar, večkrat »dve pederarci«, je razžalila stražnika Pintarja, ki je njeno »pederarco« Marijo Oman na cesti aretiral. Železnik je očitala stražniku, da je Omanovo aretiral, ker ni sprejela neke njegove ponudbe. Okrajno sodišče se ni hotelo spustiti v razpravljanje tistega dokazovanja, katero je navajala Železnik, češ, da ni imela očitati stražniku pristranosti pri aretiranju, kajti, ako je stražnik kedaj prej vabil Omanovo v gostino, bil je to le »notranji duševni proces« pri stražniku. Ko pojasni Terezija Železnik, da je bila že enkrat kaznovana, »ker je češplje tresla«, spozna dež. sodišče na priziv Terezije Železnik, da je okrajno sodišče imelo prav, ko jo je obsodilo v 4dnevni zapor.

Zabava »Intelligence«. V Kranju sta pili 23. julija v kavarni dve družbi. Od mize, kjer sta sedela Janko Sajovic in Kokaalj, priletel je kozarec proti mizi, kjer je sedel Janez Fink, sedaj davkar v Črnomlju. Fink je bil radi tega razburjen in je dejal, da tisti, ki je dotično stvar vrgel, je smrkavec. Sajovic se je spustil na to v »posredovanje« s Finkom, ki je pa bilo tako, da mu je Fink rekel »Halten sie Ihr bodenloses Maul«. Pri prvem sodišču je bil Fink obsojen na 30 K, včeraj je bil pa pri vsklicni obravnavi pri dež. sodišču oproščen, ker je sodišče smatralo, da je bil Sajovic tako nadležen, da je bil Fink opravičen v krepkih besedah mu reči, naj bo tiho, ne da bi Sajovica nameraval razžaliti.

Vse žene iz Pijave Gorice naj se povabijo za priče. To je včeraj pred dež. sodiščem zahteval g. dr. Poček, da bi pri vzklicni obravnavi dokazal, da Reza Zabukovec nobeni ženi iz Pijave Gorice ni dejala, da je Franc Gries po krivem pričal. Sodišče je, oziraje se na razne okoliščine, Rezo Zabukovec oprostilo, predlog, da bi vse žene iz Pijave Gorice povabilo za priče, je pa sodni dvor odklonil.

Ptičar »Golovca oproščen. Janez Windisch, paznik na Žabjaku, ima dovoljenje od okrajnega glavarstva, da sme tiče loviti po Golovcu. Ne vemo sicer, ako okr. glavarstvo Windischa pri lovljenju ptic kaj kontrolira, zabeležujemo le, da sta ga ključavničar Adolf Loboda in načelnik železniške postaje z Vižmarjih Handler dobila nedavno na Golovcu, ko je imel pred seboj sedem zadržanih tičev. Handler se je Windischu ogorčen predstavil: »Ich bin beim Thierschutzverein«, nakar se je v družbi z Lobodom pripravil, da izpusti ujete ptiče. Windisch od takega »Thierschutz« ni hotel nič razumeti in je branil svoje tičnike, pri čemur sta padla z Loboda na tla in sta bila oba ranjena. Loboda je bil nedavno za nasledek pri tem tepežu obsojen na 2 dnevni zapor in na izplačilo 10 K Windischu za bolečine, Windisch pa je bil tudi obsojen radi tepeža na 10 K. Windisch se je pritožil in včeraj je dež. sodišču pravil, da mu je Loboda »skoro kosti polomil«, da je hotel celo z »rejsbanko« po njem in da je torej opraskal Loboda v silobranu, ker »brani se vsak tiče«. Prizivno sodišče je Windischa oprostilo.

Ljubosumnost je Antona Pandurja iz Zagona pripravila v tridnevni zapor. Mož je namreč prišel s potovanja, a žene ni bilo doma. Našel jo je v gostilni v družbi bratov Bizjakov, kar ga je tako užalilo, da je ženo s šibico oplazil, nakar se je pričel pretep, pri katerem je Pandur z revolverjem mahal. Pandur je včeraj pri prizivni obravnavi dež. sodišču najprej pokazal dokazila, da on ni navaden delavec, ampak »Oberbauarbeiter«. Sodišče ni moglo priti do prepričanja, da bi radi tega ne zaslužil treh dnej zopora in je

njegov priziv zavrnilo, izreklo pa je, da razveljavi prvo razsodbo v toliko, kolikor se tiče zaplenjenega revolverja. »Lepo jih zahvalim gospodje, dejal je Pandur sodnikom, »tri dni bom zaprt, revolver pa le dobim nazaj.«

Najnovejšo sredstvo, kako dobiti korajžo. Fr. Klešnik in Fran Kosanc sta radi neke sodniške obravnave jako goraka posestniku Janezu Dovču iz občine Devica Marija v Polju. Klešnik je takoj po dotični obravnavi dejal, da bo Dovču že še pokazal. Skoro so bila neko noč Dovču vržena v dež tri okna ajde, bilo mu je porezanih 100 zeljnatih glav itd. Storitca, zgoraj omenjena fant, sta se sama izdala, ker sta pravila okoli, da sta se pred dejanjem jaje najedla in potem korajžno šla na delo, in bila sta kljub poznejšemu tajeju obsojena pri prvi razpravi Kosanc na 14 dni in Klešnik na 10 dni zapora. Tudi včerajšnji priziv jima ni pomagal.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 10. januarija.

Dva važna shoda. Zborovanje polit. društva v Kozjem bode prihodnjo nedeljo dne 12. januarija popoldne ob 3. uri v prostorih gosp. Gučeka. Društvo ima že do 400 udov. Na vspredu je tudi govor o časnikarstvu in našem političnem položaju. — Kat. polit. društvo v Konjicah bo zborovalo dne 19. januarija v društvenih prostorih. Ker se bo govorilo tudi o potrebi zveze krščanskih slovenskih kmetov na Spodnjem Štajerskem, je želeti, da se zborovanja udeležijo kmetje iz celega konjiškega okraja.

Poroka nadvojvodinje Elizabete, ki je bila določena na dan 27. t. m., se bo vršila vsled najnovejših odločb že 23. t. m. **Za vsučilišče v Ljubljani** poslali sta potem mestnega magistrata peticiji na ministerstvo občini Velika Varnica pri Ptuj in pa Lokavec na Primorskem ter »Bralno društvo Sloga« v Št. Vidu pri Vipavi.

Duhovniške zadeve s Koroškega. Za mestnega kapelana pri sv. Ilju v Celovcu je imenovan dosedanji urednik gosp. Al. Schader.

Imenovanje. G. I. C. Oblak je imenovan pravnim praktikantom pri tukajšnji sodnji.

Zaročil se je učitelj v St. Vidu gosp. Žebre z učiteljico gdč. Jerico Žen.

Upokojen je učitelj g. Kunstič na Polzeli. Ondotni Slovenci so te vesti jako veseli.

Volitev v mestni šolski svet se je vršila, kakor smo že omenili, včeraj v telovadnici I. mestne deške šole pod predsedstvom okr. šol. nadzornika ravnatelja gosp. Levcica. K volitvi je prišlo od 51 volivnih upravičencev 47 učiteljev in učiteljic. Zapisnikarjema sta bila izvoljena učitelja gg. Karol Simon in Jak. Furlan. Pri prvi volitvi je dobil Luka Jelenc 20, nadučitelj Gabršek pa 18 glasov; en glas je dobil učitelj Belé, 1 glasovnica je bila prazna. Ker prvi kandidat ni dobil absolutne večine, se je vršila druga volitev, pri kateri je bil nadučitelj Gabršek namestu odstopivšega nadučitelja Maierja izvoljen v mestni šolski svet, ki je izvolitev tudi sprejel.

V cenilno komisijo za cenitev osebne dohodnine cenilnega okraja ljubljanske okolice so bili dne 7. in 8. t. m. izvoljeni: in sicer v I. skupini: Viljem Tönnies, soposestnik tovarne v Spod. Siski št. 90 — udom, Viktor Bolaffio, vinski trgovec in posestnik v Spod. Siski št. 92 — namestnikom; v II. skupini: Andrej Marinko, posestnik in župan na Glincah št. 10 — udom, Josip Lavrič, posestnik in vinski trgovec na Viču št. 44 — namestnikom; v III. skupini: Janez Keršmanec, posestnik in mlinar na Pšati št. 38 — udom, Peter Oražem, posestnik v Zunanjih Goricah št. 25 — namestnikom.

Državna podpora. Poljedelsko ministerstvo je dovolilo 8120 kron podpore za zgradbo vodovoda v Novi Sušici pri Postojni. Deželni odbor bo prispeval s 25 odstotki skupnih stroškov, ki so proračunani na 20.300 kron.

Potres v Postojini. V Postojini se je čutilo sinoči rahlo zemeljsko tresenje 10 minut pred 9. uro. Ob tričetrt na 10. uro pa je bil nekoliko močnejši potres, ki ga je

spremljalo zamolklo podzemeljsko bobnenje. Tudi v Ljubljani so nekateri slišali podzemeljsko bobnenje.

Poljudno znanstveno predavanje »Slovenske Matice«, »Zdravniškega društva« in društva »Pravnik« bode v nedeljo dne 12. t. m. v veliki dvorani Mestnega doma ob pol 11. dop. Predaval bode ravnatelj c. kr. umetno-obrtno strokovne šole g. Ivan Šubio o predmetu »kako so zgrajene električne železnice, osobito pa ljubljanska.«

Obsojen »Narodov« organizator. Iz Celja se poroča, da je znani Zabukšek s Ponikve bil pred sodiščem v Celju zaradi javnega nasilstva obsojen na en mesec ječe, poostrene s postom vsakih 14 dni.

Najnovejšo iz ljutomerskega okr. glavarstva. Dosedanji glavar ljutomerski, g. Zupančič, je dobil dopust in kot vodja okr. glavarstva ljutomerskega se mudi že od 1. t. m. tamkaj baron Rainer, prej pri glavarstvu v Mariboru.

Z Reke se nam poroča: Dne 9. t. m. je bil pogreb o. Avgustina Belca, mnogozaslužnega provincijala in gvardijana č. o. kapucinov, a danes leži na mrtvaškem odru brat Sebastijan, dobra in priprosta duša. Skupaj sta storila redovno obljubo in skupaj naj mirno počivata v grobu.

Zmagala je pri obč. volitvah v Novi Cerkvi pri Celju katol.-narodna stranka proti nemakutarski stranki »Štajerčevci«.

Zgradbo mestne realke v Idriji razpisuje županstvo do 20. t. m.

Nov laški dnevnik v Gorici. Naslednik goriškemu listu »Il Friuli Orientale«, ki je prenehal, bo dnevnik »Il Gazzettino popolare«, ki izide v kratkem.

Spomenik vladnega sistema v Primorju. V Plavju je že nekaj let zgrajena lepa šolska zgraba, katero so zgradili sami vaščani. Ti so že večkrat prosili razna šolska oblastva, naj bi se jim poslal ljudski učitelj. Dež. odbor istrski pa se ustavlja otvoritvi nove šole, ker ne bi bila — italijanska. Ali nimajo c. kr. oblasti volje in moči, da bi prisilile italijansko gospodo izvršiti zakon?

Čitalnica v Gorici je imela te dni svoj občini zbor in je bil zaslužni g. prof. Šantel vnovič izvoljen predsednikom.

Novo mlekarnico so ustanovili v Starem selu pri Kobaridu.

Nova posojilnica se je osnovala za Skofiče, Logovas, Otok in St. Ilj na Koroškem.

Protestantizem v Ptuj. Dne 6. t. mes. so imeli protestantsko službo božjo v Ptuj, in sicer v dvorani »Musik-Vereina«.

Značilno je, da ima o oddajanju te dvorane tudi občina važno besedo.

Naši bolniki. V dež. bolnici je bilo sprejetih 1. 1901: na kirurški oddelku 3045 bolnikov, na medicinskem oddelku 2052, na porodniškem oddelku 272, v dež. blaznici na Studencu 249, v Elizabetini bolnici 45. Vseh bolnikov skupaj s hiralnico vred je bilo v teh zavodih 8785.

Bolnišnica in hiralnica. Leta 1901 je bilo v deželni bolnišnici in hiralnici pri sv. Jožefu 609 mrličev in sicer: v bolnišnici 495, v hiralnici 114. — Rojenih je bilo v bolnišnici 234.

Pozor pred prodajalci podob! Od raznih strani so nam zopet došle pritožbe, kako grdo so ogoljufali nekateri prodajalci podob ljudi po deželi. Poslali so ljudem blago še enkrat dražje, kot so se bili dogovorili. Predrzniki so agentje s podobami tako, da se sklicujejo na župnika, češ da so ž njim dobri znanci in da jih je župnik poslal. Ti agentje na tisoče denarja izsilijo iz ljudstva. Dotičnim agentom smo na sledu, zato prosimo, naj se nam nujno pošljejo natančni posamezni slučajji goljufije s pričami. Dobro bi bilo, ako bi gosp. župniki s prižnice opozorili ljudi, naj bodo oprezniki pred sleparji in naj se njihovim sladkim besedam ne puste ujeti.

Živinski promet. Na postajah Novo mesto, Trebnje, Vel. Loka in Straža so minolo leto naložili 37 bikov, 379 volov, 294 krav, 418 telet, 769 ovac, 424 koz, 16.084 prašičev.

Koroške novice. V St. Rupertu ob Celovcu se otvori dné 1. febr. nova orožniška postaja. Orožniška postaja v Rožnici

se je otvorila dné 1. jan. Za voditelja je imenovan g. Jur. Karner iz Železne Kaple. — V Rožnici se je otvoril dné 5. t. m. novi hotel. Navzoč je bil tudi železniški minister Wittek, ki si je ogledal dela v predoru. — Deželna hipotečna banka je dala do 1. jan. 1925 posojil v skupnem znesku 6,986.500 kron.

Vsenemško glasilo v Mariboru pozivlje imenoma na bojkotiranje slovenskih trgovcev. Gorje slovenskemu listu na Spodnjem Štajerskem, ako bi si dovolil kaj takega proti nemškimi trgovcem!

Deficit Gradca. Proračun Gradca za l. 1902 izkazuje primanjkljaja 303.810 K.

Pokopali so v Tržiču upokojenega davkarja g. Innocenca Crobatha.

Dar. Društvo za zidanje cerkve Matere Božje na Trsatu izreka srčno zahvalo za veledušni dar v znesku 200 K, ki ga je presvetil knez in škof dr. Anton Jeglič blagovolil pokloniti.

Afera tržaškega Jorasa. Tržaški listi poročajo, da je svetovalska komora tržaškega dež. sodišča odstopila od kazenskega postopanja proti konjedercu Jorasu radi zločina poneverjenja (ki naj bi bilo sestajalo v tem, da je Joras prodajal oglje, izročeno mu za seziganje mrhovin) pač pa bo moral Joras odgovarjati pred okrajnim sodiščem radi prestopka proti varnosti življenja po § 431.

Samomor orožnika. 30letni postajenačelnik v Divači, g. Val. Žnidaršič, se je minuli torek ustrelil v tamošnji kasarni. Tovariši njegovi, začuvši strel, so prihiteli na lice mesta, ali niso ga mogli več rešiti. Bilo je že prepozno, ker je siromak že izdihnil dušo. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Divači. Vzrok samomoru je neznan in sodijo, da je izvršil ta čin v hipu, ko mu je bil um v nenormalnem stanju.

Poskušan samomor vojaka. Pred včerajšnjim vrgel se je z drugega nadstropja vojašnice v Rocolu korporal 2. stoltnje tržaškega c. kr. domobr. pešpolka št. 5, Michael Tudor, doma iz Podgrada v Istri. — Prihitevši vojaški zdravnik je konstatiral, da se je podčastnik težko, vendar ne smrtno poškodoval. Prepeljali so ga v trž. vojaško bolnišnico. Vzrok: ženska prevara.

Izza zadnjih hrvaških saborskih volitev. Gospod A. Hercelj, župnik pri Sv. Križu pri Krapini, nam piše, da je tamošnji kandidat Lujo grof Kulmer brat grofa Mirolava Kulmerja, bivšega predsednika hrvaškega katoliškega sestanka. Zanj je glasovalo osem volivnih mož, med njimi tudi baron Janko Vranican. Da bi morali orožniki spremljati gospoda Hercelja v cerkev, ni res.

Ljubljanske novice. Mati in hči na mrtvaškem odru. Danes ležite v mrtvašnici pri sv. Krištofu Mariji Topolšak, mati in hči, za kateri smo imenom »Gospojnega društva« prosili pomoči usmiljena srca. Hči, šivilja, je umrla včeraj, njena mati pa danes. — Tatvina v vojaški bolnici. Zdravniku g. A. Sch. je bil v vojaški bolnici ukraden zlat prstan z briljanti, vreden 120 kron. — Iz Gorice v Ljubljano časih ni dobro hoditi, posebno ako ima kdo na vesti kako tatvino, kajti ljubljanska policija se na take tičke prav dobro izpozna. To je izvedel tudi brivec Iv. Tavčar, ki je pred nekaj časa ukradel suknjo svojemu tovarišu. Tavčar je bil policijsko kaznovan in včeraj aretovan pri izstopu iz vlaka. — Tatnajužnem kolodvoru. Delavec na južnem kolodvoru J. Malenšek je bil zasačen, ko je prodajal kos barhanda. Tvrški Mayerjevi poslano je bilo 4 kose enakega blaga, katero je pa izginilo. Malenšek je večji kos tega blaga prodajal pri starijarjih po jako nizki ceni, zato se je starijarjem stvar zdela sumljiva. Drugi kos je Malenšek imel skrit za novo vojašnico. Tat je ukral tudi cel zaboj »presgerna«, katerega je za praznike prodajal po hišah.

Natakarica se je obesila. V Guštaju na Koroškem se je obesila Telcerjeva natakarica. Vzrok je bil baje nesrečna ljubezen. Obesila se je v dimniku. Ravno tedaj so ometali dimnik. Neki mož jo je zapazil, ko je še mahala z rokama okoli sebe, a se je tako prestrašil, da je strahu padel na tla. Potem pa je letel klicat gospodinjo, namesto da bi bil prerezal vrv in tako rešil nesrečnico.

Utopljen infanterijski vodja. V Zerkovcih pri Mariboru so v Dravi našli truplo infanterijskega vodje Mihaela Filipiča, doma iz Male Nedelje.

Krvavo dejanje Iz Šmarij na Goriškem se piše: Na sv. Tri Kralje zvečer zaklai je Alojzij Vovk od Gornjih Lisjakov v gostilni Stefana Batiča na Vrtovcih ob deveti uri zvečer Jožefa Makovec, drugega pa je v stegno težko ranil. Zabodeni Jožef Makovec je v malo minutah preminul.

Zabodel je 8. t. m. zvečer v hiši konjederke Kopišer na Studencu ondi začasno službujoči Jan. Karlin hlapca Fr. Sterka dvakrat z nožem v srce, da je poslednji obležal mrtev na tleh. Karlin je takoj pobegnul, a ga je kmalu zasledil orožnik Hojšinek.

Sod spirita ukradel. Gostilničarju Fr. Pogačniku v Podgradu pri Zalogu je te dni ukral z voza sod s 40 litri spirita, kakor se sumi, neki pijančevanju udani Anton Kopač iz Podgrada. Po dolgem iskanju so našli sod v grmovju ob Ljubljani.

Tatvina. V kapeli v Sred. Železnikih je nekdo ulomil v nabiralnik in pobral ves denar, kar se ga je nabralo od koenca septembra 1. l. Dejanja sumljiv je neki Fran Reinhard.

Zdravje v Ljubljani od 29. decembra 1901 do 4. januarija 1902: Število novorojencev 14, umrlih 22; mej njimi za otročico 1, za ošpicami 1, za jetiko 3, za vnetjem sopilnih organov 2, vsled mrtvouda 2, vsled nezgode 1, za različnimi boleznimi 12. Mej njimi so 4 tujci in 10 iz zavodov. — Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za otročico 1, za ošpicami 2, za škarklato 1, za tifuzom 1 in za vratico 1.

Učiteljsko mesto je razpisano na dvorazrednici na Rakeku. Prošnje vsprejema do 20. t. m. okr. šolski svet v Logatcu.

Roman mladega Jekleta. Med raznimi potovalci, ki so včeraj prispeli v Trst na parniku »Urania«, je policijski oficijal Krainer našel tudi 17letno krasno deklico Marijo Pöschl s Cškega. Ta deklica je pred časom v Carigradu vstopila v neki orkester kakor igralka na gosli. Ta orkester je sodeloval nekega večera na nekem koncertu. Po dovršeni predstavi je prišel k deklici neki mladenič, jej izročil listič papirja ter hitro odšel. Na papirju je bilo pisano, da ga je poslal neki turški bogati gospod, ki jej stavi ponudbo, da bi vstopila v njegov harem. Lahkomišljeno deklica je hitro vsprejelo to »krasno« ponudbo in je šlo k turškemu gospodu. To pa ni bilo po volji voditelju orkestra, ki je bil z deklico napravil pogodbo za dlje časa. Šel je torej k Turku reklamirat ubeglo deklico. — Turški ošabnež pa je muzikanta postavil pred vrata. Radi tega se je vodja orkestra zaklel, da mora deklico dobiti nazaj. Pisal je avstro-ogerskemu poslaniku, sultanu in drugim vplivnim osebam. Iz začetka vse ni pomagalo nič, ali mož ni odjenjal in ni nehal nadlegovati sultana, dokler ni le ta konečno prijel turškega gospoda, da vrne deklico reklamantu. Ko pa je le ta dobil deklico nazaj, in vesel se na zmagi nad turškim veseljakom, je lahkomišljeno deklico izročil avstro-ogerskemu poslaniku in ta jo je odposlal v domovino. In tako je deklica prišla včeraj v Trst.

Nenavadna toplota. Na Pilštanju je te dni zunaj na oknu toplomer kazal 22° R. Trobentice cveto.

Pesnika Hammerlinga črepinja se nahaja v graškem anatomskem zavodu in ni sedaj tudi iz znanstvenih razlogov nobenega povoda, da bi se ne položila k ostalemu truplu. Rosseger poziva dotične faktore, da to nemudoma store. Profesor Kratter bode te dni v javnem predavanju pojasnil vso zadevo. Državno pravdnistvo namerava dvigniti tožbo proti onim, ki so odstranili črepinjo.

Konji za južno Afriko. Kakor znano, so Angleži že na tisoče konj izvozili z Ogerskega v južno Afriko za vojsko proti Burom. V Zagrebu je tvrdka Filip Deutsch zgradila deset ogromnih staj, koder more biti pod streho 2050 konj in do 40 vagonov sena, zobi in slame. Vsak dan prihaja do 200 konj s posebnim vlakom, največ iz Rusije in Poljske. V Zagrebu se konji odpočijejo in nato jih odpravijo na Reko in

parobrode približno 800 vsak teden. To kaže, da Angleži ne bodo še tako hitro pokadili Burov.

Odkodnina za Hrvate. Ko so Angleži prisvojili si burski republiko, so izgnali tujce, mej njimi tudi mnoge Hrvate. Diplomatičkim potom je bila angleška vlada prisiljena, da izgnancem plača odkodnino. Hrvaška vlada je za izgnane Hrvate te dni dobila okoli 157.945 kron.

Kardinalski kolegij. Začetkom leta šteje kardinalski kolegij 65 članov. Za papeža Leona XIII. torej v zadnjih 23 letih, je umrlo 137 kardinalov. Včasih je bilo število italijanskih in unanijih kardinalov enako, sedaj pa je 40 Italijanov in 28 unanijih; 25 kardinalov biva v Rimu. Le trije kardinali, Oreglia Parochi in Ledochowski so še iz časa Pij IX. Najstarejši kardinal Celestina ima 90 let, Richard 83, Gruscha 82; najmlajši je baron Škrbanski v Pragi, ki ima sele 39 let.

Dopisnice na Ogerskem se z novim letom podraže kakor pri nas na 5 v. V prometu z Avstrijo so uporabljali Ogri doslej dopisnice namenjene za inozemlje po 5 v., mejtem ko so rabili zase 4vinarske dopisnice. Nadalje se Avstrija vsaj ne bo smatrala za „zunanjo“ državo.

Poseben način določanja dote. V Kraljevem gradu na Češkem ženil se je posestnik Vaclav Budiem. Pred poroko vprašal je očeta svoje izvoljenke, koliko mu bode dal za doto. Oče je nekoliko časa pomislil, na to je pa dejal: „Toliko težo v kronah, kolikor bode nevesta na dan poroke tehtala.“ Ženin ni ugovarjal. Na dan poroke so nevesto tehtali. Tehtala je 62 kg. in res skoro na to je privlekel oče nevestin v dvorano težko vrečo, v kateri je bilo kronic za nekaj nad 62 kg. kron. V vreči je bilo 13.500 kron.

Strahovit zločin na vlakcu. Iz Harkova na Ruskem se poročila: V nekem nočnem vlakcu Katarinske železnice vozil se je blagajniški uradnik, ki je imel pri sebi 30.000 rubljev. Na neki postaji stopil je na železniški stroj k znanemu mu vlakovodju, od tedaj pa je mladi blagajniški uradnik zginil. V železniškem stroju so sedaj dobili koščke človeške pete. Mašinst in kurilec sta uradnika pobila in ga, ko sta ga, oropala vrgla v goreči železniški stroj.

Celo družino umoril. V Sokalu na nemškem Poljskem so našli v bližini meje umorjenega in oropanega ondodnega gostilničarja, njegovo ženo in 14letno hčerko. Morilce so že prijeli. Morilci so trije kmetje, mej njimi najbogatejši kmet iz vasi.

Predsednik ameriških držav — židovskega pokoljenja. „Jüdisches Volksblatt“ javlja: Nek angleški žurnalista je pokoljenje predsednika Roosevelta natančno preiskal in našel, da je čisto židovskega pokoljenja, od kod tudi njegova ljubezen do židov, da si je izbral in našel za privatnega tajnika žida. Stari oče predsednikov se je pisal Roswelski in je bil doma na ruskem Poljskem. Ko je prišel v Ameriko, spremenil je svoje ime v Rosenfeld. Njegov sin, oče sedanjega predsednika, je to ime spremenil Roosevelt, dal se je krstiti in se oženil z neko Holandko.

Natakar podedoval milijone. Natakar Desider Somhegyi ki je že tri leta natakar v kolodvorski restavraciji v Debrecinu, je dobil na novega leta dan ekspresno pismo, v katerem mu je njegova v Budimpešti stanujoča mati sporočala, da mu je njegov stric, ki je kot priplost klobučar odšel v Ameriko, zapustil 10 milijonov kron. V Ameriki je imel stric srečo in postal je posestnik mnogih tovarn, ki so mu donesele milijone. Natakar Somhegyi je bil pač naj-srednejši človek na svetu na novega leta dan 1. 1902 in je že odpotoval v Ameriko po milijone.

Dima prosto kurivo. Na Angleškem se v najnovejšem času pripravljajo kurivo, obstoječe iz 98% premogovega prahu in 7% mešanice katrana in jedkega apna, ki ne proizvoda dima. To brezdimno kurivo se mehko zgneje v večje ali manjše kose in ti se potem sušijo. Pri gorenju ni skoraj videti dima. Ogenj je podoben koksovemu z živim svetom, iz katerega bel in modrikast plamen šviga. Pepela ni niti za 3%. Res, da je cena takemu kurivu za sedaj še precej visoka, a ta cena se utegne pozneje gotovo znižati.

Društva.

(Zabavni večer) priredi katoliško društvo za delavke v nedeljo dne 12. januarja 1902, ob 6. uri zvečer v dvorani »Katoliškega doma«, Turjaški trg št. 1. Vspored: 1. Nagovor predsednika. 2. Fran Ferjandič: »Oj slovanska zemljica«. 3. Kamilo Mašek: »Mlatiči«. 4. Jakob Aljaž: »Občutki«. 5. Fr. Ferjandič: »Peti venček narodnih pesem«. vse poje društven zbor. — »Lurška pastarica«. Igrokaz v petih dejanjih.

Nemški spisal dr. Robert Weisenhofer, poslovenil L. S. — Vstopnica: Sedeži prve vrste po 50 kr., druge vrste po 40 kr., tretje vrste po 30 kr., stojišče 10 kr. — K obilni udeležbi vabi odbor.

(Bolniško in pomožno društvo pomočnin in zasebnih uradnikov za Kranjsko) ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 12. januarja 1902 ob 2. uri popoldne v gostilni »Miramar« na Starem trgu. Prosi se za polnoštevilno udeležbo. Odbor.

(Pri božičnici) »Katol. mladeniškega društva« v nedeljo, 5. t. m., je občinstvo do zadnjega kotička napolnilo dvorano »Rokodelskega doma«. Vse točke vsporeda so prav dobro vspele. Vrlo izvežbani pevci katol. društva rokod. pomočnikov so zapeli tri zборе in en četverošpev. Govor je imel vlč. g. dr. Jožef Debevec, o. kr. gimnazijski profesor v Kranju. Spretni govornik zna mojstersko družiti zabavo s poukom. S svojim humorjem je spravil občinstvo v najboljšo voljo, ob enem pa je podal kopico zdravih časa primernih nauk, razpravljal o, kako je tudi naše življenje — resna igra. In kaj naj rečemo o predstavljanju igre »Roparji pri kapelici Materje božje«? Mladi igravci so dobro znali svoje vloge, utopili so se v igro in nastopali večinoma z nekako samozavestjo. — Dober vspeh božičnice in pohvala občinstva bosta gotovo spodbujala društvenike, da se vedno še z večjo vnemo oklepajo svojega društva in da se v vsakem oziru izpopolnjujejo.

Telefonska in brzojavna poročila.

Gorica, 10. jan. Iz goriškega dež. zbora so izstopili poslanci dr. Luzatto, Naglos in Valentinis. Vzrok je glasovanje o deželni blaznici.

Dunaj, 10. jan. Ker je v Wallburgovi aferi treba zaslišati odlične osebe, bode preiskava v tej zadevi prišla v roke dunajskega sodišča.

Dunaj, 10. januarja. Predavanja dvornega svetnika Exnerja so začasno sistirana.

Lvov, 10. jan. Poljska industrijska podjetja v Galiciji premog ne bodo več naročala iz Pruske ampak iz ruske Poljske.

Budimpešta, 10. jan. Kraljeva kurija je razveljavila izvolitev grofa Telekyja v okraju Dees, ker je volivce pred volitvijo v svojem stanovanju pogostil. Aktivno in pasivno volivno pravico izgubi za dobo 6 mesecev.

Budimpešta, 10. jan. Včeraj se je vršila v Galgoczu dopolnilna volitev za državni zbor. Do 4. ure popoldne je dobil liberalni kandidat nekaj glasov več nego nasprotni kandidat ljudske stranke. Mej volivci se je pojavil razpor. Orožniki in vojaki so obkolili volivce ljudske stranke in jih trideset zaprli.

Monakovo, 10. jan. Ustanovitelj in izdajatelj lista „Das bairische Vaterland“ dr. Sigl je umrl.

Saint Etienne, 10. jan. Sladničar Tantale je ustrelil svojo ženo in truplo vrgel v peč, kjer je truplo zgorelo. Potem se je Tantale sam ustrelil.

Saragosa, 10. jan. (C. B.) Liberalna tolpa je napadla samostan jezuitov s kamenjem in samokresi. Navstal je velik boj. Orožniki so z orožjem v roki naredili mir. Več oseb je ranjenih.

Pekin, 10. jan. Po dohodu kitajskega dvora so bili vsprejeti v avdijenci pri cesarju razni višji uradniki. Razgovor je vodila samo cesarica-vdova, cesar ni izpregovoril nobene besede. Naglašala se je potreba pravne politike. Na svet Yuan-Si-Khaija in drugih je zapovedala cesarica - vdova, da se umori Tung-fu-Siang, ki je odgovoren za umor belgijskih misijonarjev. Tartarski general Kansu mora izvršiti usmrtenje. Pri avdijenci so bili prisotni zastopniki zunanjih čet. — Tartarski general je že naznanil, da je ujel Tung-fu-Siang ter dobil povelje, da ga umori.

Novjork, 10. jan. Iz Managüe javljajo, da se je v Bogoti pojavila revolucija. Predsednik Marroquin je ujet.

Novjork, 10. jan. Predvčeranjim dopoldne sta v predoru novjorške cen-

tralne železnice trčila dva vlaka. Prvi vlak je zavozil na drugega. Vozovi so jeli goreti. Dosedaj so našli 15 ubitih, a jih ne morejo spoznati. Mnogo oseb je bilo ranjenih.

London, 10. jan. Iz Ngatu se poroča, da se burski oddelki zbirajo ob meji Zulu dežele.

Johannesburg, 10. jan. Glasom poročil iz Mafekinga so burski voditelji ostavili okraj Marico, kjer so dosedaj operirali, da se združijo z voditelji v drugih okrajih.

Umrl so:

7. januarja. Jožef Selan, delavca s'n, 1²/₄ leta, Streliške ulice 15, ošpice in plućnica.

8. januarja. Marija Jevnikar, posestnika žena, 50 let, Vodmatski trg 6.

9. januarja. Terezija Japelj, izvoščeka žena, 50 let, Konjušne ulice št. 13, izkrvavenje. — Anton Kocjan, posestnika sin, 23 dni, Dolenjska cesta 25, življenjska slabost. — Terezija Pavle, uradnega sluge vdova, 61 let, Tržaška cesta 2, myocarditis chron.

V bolnišnici:

5. januarja. Jakob Ivančič, dinar, 38 let, jetika.

Dunajska borza

dné 9. januarja.

Skupni državni dolg v notah	99-70
Skupni državni dolg v srebru	99-65
Avstrijska zlata renta 4%	120-15
Avstrijska krona renta 4%	96-25
Ogerska zla'va renta 4%	119-30
Ogerska krona renta 4%	95-—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glđ.	1594-—
Kreditne delnice, 160 glđ.	643-50
London vista	239-25
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-22 ¹ / ₂
20 mark	23-44
20 frankov (napoleonidor)	19-03
Italijanski bankovci	93-80
C. kr. cekini	11-30

Zitne cene

dné 9. januarja 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad	K 9-46 do 9-47
Rž za pomlad	7-83 " 7-84
Koruza za maj-junij	5-76 " 5-76
Oves za pomlad	7-80 " 7-81

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 9-28 do 9-27
" oktober	8-44 " 8-45
Rž za april	7-66 " 7-67
Oves za april	7-50 " 7-52
Koruza za maj	5-44 " 5-46

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 0-10 do 9-85
" južne žel.	9-25 " 9-75
Rž	7-10 " 8-85
Ječmen	7-20 " 8-60
" ob Tisi	6-75 " 7-75
Koruza ogerska, stara	5-60 " 5-70
" nova	5-40 " 5-50
Čukvant	6-60 " 7-00
" nova	6-10 " 6-40
Oves srednji	7-65 " 7-80
Fizol	7-75 " 10-75

Lepa bukova drva

se dobé 1 kubični meter (1 m³) po 4 glđ. pri gospodu

Peterca, Dunajska cesta št. 86.

Javna dražba

za popravo šole v Dobrničah, osobito stropov s 17 traverzami, cenjeno na 3500 K, bode

na dan 4. februvarija 1902 dopoldne

Obrisi in proračun so v pregled pri krajnem šolskem svetu v Dobrničah. Sprejemajo se tudi pismene ponudbe z 10% varščine.

27 2-2

Pariška svetovna razstava 1900: „Grand Prix“.

Najvišja odlika!

Na 7 prejšnjih razstavah s prvimi darili odlikovano.

Pristno	n usta-
le, če	novno
na	leto
podplatu	1860.

Šent Peterburške
GALOSHES
čevlji za sneg, „Storm Slippers“.

1145 21-19

Vsak dan jih izdela tovarna

40.000 parov!

Edini kontrahenti: Messtorff, Behn & Co., Wien, I.

V Ljubljani so na prodaj pri J. S. Benedikt, Ernest Jeunikar, A. Kasch, Henrik Kenda, Ivan Kordik, Ant. Leutgeb, Karol Recknagel, A. Schaffer, F. M. Schmitt, Fr. Szantner itd.

Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.